

«w. Studium językowe»¹. În această ultimă lucrare, Kuraszkiwicz analizează fonetica și vocabularul actelor publicate de V. Rozov și a altor șase acte cărora le publică textul, aducând o serie de completări analizei morfologice începută de V. Demianciuk. La pag. 130—132 există o listă de aproape 300 de cuvinte «împrumutate direct din polonă sau formate după model polon», listă care aduce importante corective glosarului lui Rozov; tot aici există și glosarul de nume proprii și geografice care lipsea în ediția lui Rozov. Cea mai importantă realizare a lucrării o constituie împărțirea actelor analizate în «galițiene» (corespunzătoare dialectelor sud-ucrainene) și «voliniene» (corespunzătoare dialectelor nord-ucrainene), după particularitățile lor fonetice și morfologice. În «studiul filologic» ca și în introducerea la «studiul lingvistic», autorul dă o înaltă apreciere actelor de cancelarie ale diferitelor redacții medio-slave, relevând importanța lor pentru istoria și dialectologia limbilor slave².

Limba documentelor slavo-moldovenești. În statele feudale ale Moldovei și Țării Românești slavona a fost limba oficială și de cult cel puțin de la întemeierea lor (jumătatea sec. al XIV-lea) pînă la jumătatea sec. al XVII-lea, cînd e înlocuită cu limba romină. În corespondența și actele particulare (zapise, contracte) limba romină este prezentă încă de pe la 1525; însă în cancelaria domnească, ceva mai conservatoare, întrebuințarea slavonei se prelungește pînă în jurul anilor 1655—1660, după această dată toate hrisoavele și uricele atît în Moldova cît și în Țara Românească fiind scrise în limba romină³.

Actele slavone ale cancelariei feudale moldovenești au fost obiectul cercetării multor învățați romîni și străini, care în cea mai mare parte au subliniat caracterul complex și multilateral al influențelor exercitate asupra limbii în care au fost scrise. Astăzi problema caracterului limbii textelor slavo-romîne poate fi considerată, în linii generale, rezolvată în sensul formulării tezei cu privire la tipul slavo-romin de limbă și paleografie slavă (cu cele trei subtipuri: moldovenesc, muntenesc și transilvănean) la baza căruia stă redacția medio-bulgară a limbii slave bisericești⁴. Această caracterizare privește însă toate textele slavo-romîne, adică nu numai actele de cancelarie ci și cronicile, inscripțiile, viețile sfinților, cărțile populare și de învățătură, într-un cuvînt întreaga literatură laică și religioasă, scrisă în slavonă pe teritoriul țărilor

¹ Kraków, 1934, 173 pag.

² V. și recenzia lui T. LEHR-SPEŁAWIŃSKI asupra lucrării lui W. Kuraszkiwicz în «Nowa Książka», Varșovia, II, 1935, caietul 8, p. 408—409. Importanța actelor cancelariilor medievale slave a fost subliniată în repetate rînduri de mai toți cercetătorii acestora, printre care însuși V. ROZOV, în *Значение грамот XIV и XV вв. для истории малорусского языка* (Унив. известия Киевского университета, LVII, 1907, no. 5) și *Исследование языка южнорусских грамот XIV и первой половины XV в.*, idem, III, 10, 12/1913; cf. și N. DURNOVÓ, *Введение в историю русского языка часть, I. Источники*, Brno, 1927, p. 64, iar în ultimul timp de L. A. BULAHOVSKI, *Питання походження української мови*, Kiev, 1956, La noi de I. Bogdan, P. P. Panaitescu și alții (v. mai jos).

³ Cf. *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV—XVII)*, București, Edit. Științifică, 1957, capít. *Cultura feudală*, scris de P. P. PANAITESCU, p. 513. Merită atenție noua interpretare, materialist-istorică, dată de autor cauzelor înlocuirii slavonei, în cancelariile țărilor romîne, cu limba romină: aceasta nu constituie meritul bisericii «care a introdus limba romină cea din urmă, sub influența curentului general... Această schimbare se datorește unei lărgiri a cercului oamenilor cu știință de carte», fenomen provocat de «o creștere a puterii economice a anumitor straturi sociale: orășenii și boierimea nouă, tot mai strîns legată de orașe» (p. 513—515). V. și recenzia semnată de A. BALOTĂ și D. SIMONESCU în «Kwartalnik historyczny», LXVI, 1959, no. 4, p. 1241—1245.

⁴ Cf. P. P. PANAITESCU, *Manuscrisele slave din biblioteca Academiei R.P.R.*, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., 1959, Introducere. Limba și paleografia, pag. X—XI.